

Číslo: 5100/2022 – 2023

SPRÁVA

o výsledkoch školskej inšpekcie

vykonanej v dňoch od 13. 04. 2023 do 14. 04. 2023

Názov kontrolovaného subjektu	
Základná škola s materskou školou, Ul. sv. Gorazda 1, Žilina	
Zriaďovateľ	Mesto Žilina

Vedúci zamestnanci kontrolovaného subjektu:

Mgr. Jozef Englárt, riaditeľ školy

Mgr. Jana Ratajová, zástupkyňa riaditeľa školy

Mgr. Zuzana Gajdošíková, zástupkyňa riaditeľa školy

V súlade s poverením na **tematickú inšpekciu** č. 5100/2022 – 2023 zo dňa 15. 02. 2023 **inšpekciu vykonali:**

Mgr. Daniela Jarošová, školská inšpektorka, ŠIC Žilina

PaedDr. Mária Geschwandtnerová, školská inšpektorka, ŠIC Žilina

PaedDr. Ing. Renáta Stasová, školská inšpektorka, ŠIC Žilina

RNDr. Daniela Švrhovná, školská inšpektorka, ŠIC Žilina

1 PREDMET ŠKOLSKEJ INŠPEKcie

Stav vzdelávania žiakov cudzincov – odídencom z Ukrajiny

1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Kontrolovaným subjektom bola štátna plnoorganizovaná mestská základná škola s vyučovacím jazykom slovenským. Poskytovala vzdelávanie 535 žiakom, z nich 257 žiakom v primárnom vzdelávaní a 278 žiakom v nižšom strednom vzdelávaní. Aktuálny počet žiakov odídencom v škole bol 18, z nich 9 žiakov v primárnom vzdelávaní a 9 žiakov v nižšom strednom vzdelávaní. Vyučovacie proces zabezpečovalo 44 pedagogických zamestnancov (36 učiteľov, 8 vychovávateľov) a 9 odborných zamestnancov. Školský podporný tím, poskytujúci pomoc žiakom odídencom, tvorili školský špeciálny pedagóg, školský psychológ a 7 pedagogických asistenti. Pedagogickí ani odborní zamestnanci z Ukrajiny v škole nepôsobili.

1.2 ZISTENIA A ICH HODNOTENIE

Zaraďovanie žiakov odídencom do vzdelávania

Žiaci z Ukrajiny boli prijímaní do školy priebežne od marca 2022. Riaditeľ školy **prijal všetkých žiakov odídencom**, ktorí o vzdelávanie prejavili záujem. Vzhľadom na prijatý počet žiakov odídencom **samostatné triedy v škole nevytvorili**. Žiakov odídencom vedenie školy zaraďovalo

do bežných tried, kritériom zaradenia bol **vek žiakov**. Podľa vyjadrenia riaditeľa školy aj naďalej plánujú žiakov odídencom vzdelávať v bežných triedach spolu s ostatnými žiakmi. Učebný plán žiakom odídencom nemenili, učitelia prispôbili len obsah učiva jednotlivých predmetov úrovni a potrebám týchto žiakov. Individuálne pristupovali pri vyučovaní slovenského jazyka a literatúry a v prípade potreby žiakov odídencom doučovali. Pri organizácii vzdelávania, ako v rozhovore uviedol riaditeľ školy, v tomto školskom roku zaevidovali **zvýšenú fluktuáciu** žiakov odídencom. Zo školy odišlo 9 žiakov odídencom (2 žiaci prijatí v minulom školskom roku, 7 žiaci prijatí v aktuálnom školskom roku).

Aktivity školy na podporu osvojenia slovenského jazyka žiakmi odídencomi

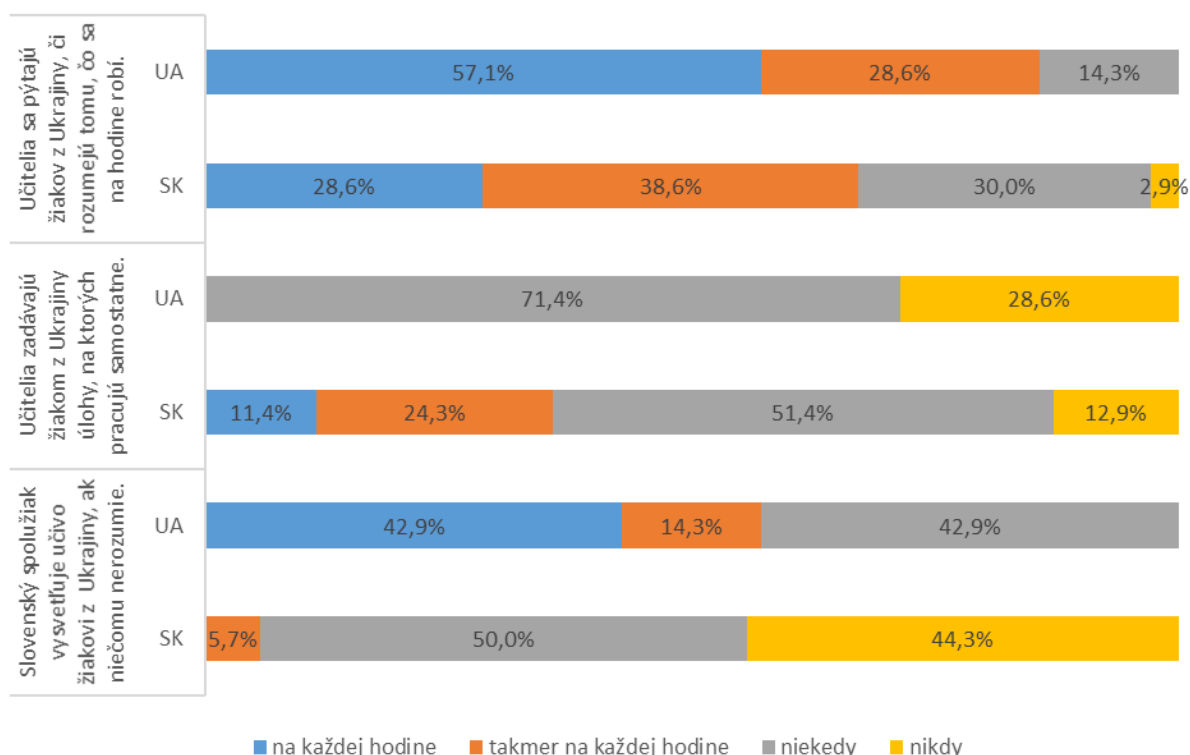
Škola nemala stanovený jednotný postup na prekonávanie jazykovej bariéry pri vzdelávaní žiakov. Úroveň vedomostí a zručností žiakov odídencom zisťovali pedagogickí zamestnanci na hodinách jednotlivých vyučovacích predmetov priebežne, individuálne. Pri prekonávaní jazykovej bariéry, v priebehu výchovno-vzdelávacieho procesu, využívali učitelia vlastné vedomosti z ruského jazyka, ukrajinsko-slovenský slovník, ktorý si učitelia spoločne v škole vytvorili. Obsahoval základné frázy, pojmy, výrazy. Po príchode prvých žiakov odídencom do školy bola pre všetkých výrazne nápomocná vyučujúca primárneho vzdelávania, ovládajúca rusínsky jazyk. Sprostredkovávala tlmočenie, komunikáciu so zákonnými zástupcami žiakov, pomáhala kolegom - učiteľom pri komunikácii so žiakmi odídencomi. V škole pôsobila tiež psychologička, dlhodobo pracujúca s Ukrajincami, zapojená do projektu NIVaM, ktorá zároveň plnila funkciu koordinátorky pre žiakov odídencom. Na hodinách uprednostňovali učitelia komunikáciu v slovenskom jazyku, v prípade, že žiaci nerozumeli, dovysvetľovali učivo v ruskom jazyku (väčšina učiteľov ho ovládala), využili knižné slovníky, prekladače v tabletoch, mobiloch. Niektorým žiakom odídencom pomáhali pri prekladoch aj spolužiaci (rovesnícke učenie). Na osvojenie si slovenského jazyka mimo vyučovania škola zabezpečila v minulom školskom roku osobitne pre žiakov primárneho a nižšieho stredného vzdelávania kurzy štátneho jazyka. Žiakom primárneho vzdelávania ho zabezpečovala učiteľka 1. ročníka ovládajúca rusínsky jazyk, žiakom nižšieho stredného vzdelávania vyučujúca predmetu slovenský jazyk a literatúra. V tomto školskom roku jazykové kurzy škola nerealizovala. Podľa vyjadrenia riaditeľa školy neboli potrebné a žiaci odídencom sa vo zvýšenej miere zúčastňovali v popoludňajších hodinách online vzdelávania z Ukrajiny.

Podmienky na odstránenie edukačných bariér žiakov odídencom

Z rozhovorov s riaditeľom školy a triednymi učiteľmi vyplynulo, že na zasadnutí pedagogickej rady na začiatku školského roka si stanovili **jednotnú stratégiu** na zisťovanie úrovne vedomostí a zručností žiakov odídencom. Bola zameraná na priebežné, individuálne, ústne preverovanie vedomostí a zručností žiakov odídencom učiteľmi jednotlivých predmetov. Vzhľadom na postupnú adaptáciu, jazykovú bariéru a minimalizáciu stresu vstupné preskúšanie nerealizovali. Vedenie školy a učitelia sa dohodli na uplatňovaní stratégie **preverovania vedomostí** po uplynutí niekoľkých mesiacov od nástupu žiaka odídencom do školy (podľa vlastného uváženia učiteľa). Z vyjadrení triednych učiteľov vyplynulo, že s výsledkami preverovania vedomostí žiakov odídencom boli oboznámení triedni učitelia a následne, na zasadnutiach pedagogickej rady, aj vedenie školy. V primárnom stupni vzdelávania sa rozdielna úroveň vedomostí a zručností žiakov odídencom, v porovnaní so slovenskými spolužiakmi, **najvýraznejšie prejavila** na vyučovacích hodinách slovenského jazyka a literatúry (SJJ). V predmete matematika (MAT) žiaci odídencom preukázali vyššiu úroveň ovládania násobilky. V nižšom strednom vzdelávaní žiaci odídencom vykazovali nižšiu úroveň vedomostí v **predmetoch** dejepis (DEJ), MAT, **porovnatelnú úroveň** so slovenskými spolužiakmi mali v anglickom jazyku (ANJ).

K prekonaniu edukačnej bariéry žiakov odídencom učitelia pristupovali **individuálne** (uplatňovali pomalšie tempo pri vysvetľovaní učiva, vysvetľovali učivo v ruskom/ukrajinskom jazyku). Podľa potreby **redukovali obsah učiva**. Pri vzdelávaní využívali učebnice a pracovné zošity v ukrajinskom jazyku, pripravovali prezentácie, zjednodušené učebné materiály, pracovné listy v slovenskom/ukrajinskom jazyku. Pre **názornosť vyučovania** používali obrázky, videá. Do vyučovania zaraďovali tiež rôzne hry, diskusné metódy, rovesnícke vzdelávanie. V dotazníku ŠŠI, zadanom žiakom nižšieho stredného vzdelávania (žiakom odídencom a ich spolužiakom), sa 85,7 % žiakov odídencom vyjadrilo (**Graf 1**), že sa ich na vyučovacích hodinách učitelia pýtajú, či rozumejú tomu, čo sa na hodine robí. Zároveň všetci žiaci odídencom uviedli, že im učitelia nezadávajú úlohy, na ktorých pracujú samostatne. Rovesnícke učenie na vyučovacích hodinách potvrdilo 57,2 % žiakov odídencom.

Graf 1 Podpora učiteľov a spolužiakov na vyučovacích hodinách žiakom odídencom

Vzdelávacie a psychosociálne intervencie žiakom poskytovali najmä triedni učitelia a školský podporný tím¹. Školská psychologička² vo všetkých triedach 5. ročníka uskutočnila aktivity zamerané na techniky učenia sa, podľa potreby žiakom i učiteľom poskytovala poradenstvo a konzultácie. Žiakom odídencom sprostredkovala informatívne podporné stretnutie s ukrajinsky hovoriacou psychologičkou a rodičom poskytla ponuku vzdelávacích a voľnočasových aktivít v Centre podpory v Žiline.

Podľa vyjadrenia riaditeľa školy boli minulý školský rok všetci žiaci odídencom hodnotení iba slovným hodnotením. V aktuálnom školskom roku bolo hodnotenie žiakov odídencom v kompetencii učiteľov jednotlivých predmetov. Triedni učitelia uviedli, že pri žiakoch

¹ špeciálny pedagóg, školská psychologička, pedagogickí asistenti;

² z projektu NIVaM, koordinátorka pre žiakov odídencom;

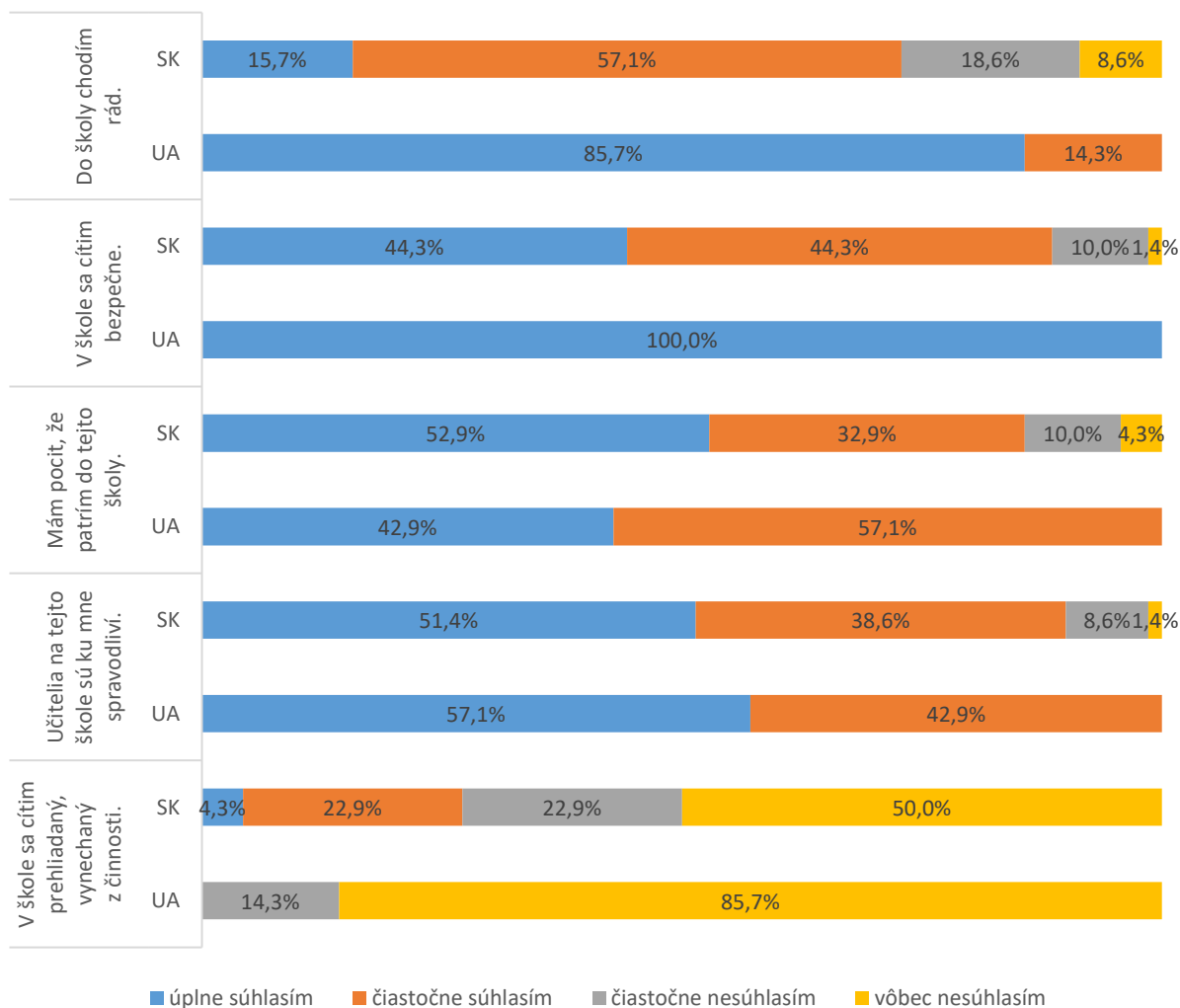
odídencoch uplatňovali rôzne spôsoby hodnotenia³. Žiaci odídenci, ktorí napredovali rýchlejšie, boli v niektorých predmetoch (MAT, SJL, ANJ, informatika) klasifikovaní rovnako ako ich slovenskí spolužiaci, s prihliadaním na jazykovú bariéru. Zároveň učitelia poskytovali žiakom odídencom hodnotenie formou opisnej spätnej väzby. Triedna učiteľka 1. ročníka v prvom polroku školského roka využívala pri hodnotení žiakov odídencom motivačné pečiatky, ktoré v druhom polroku, v prípade dosiahnutých dobrých výsledkov, nahradila hodnotením klasifikáciou.

Učiteľka 1. ročníka (ovládajúca rusínsky jazyk) poskytovala žiakom skupinové doučovanie slovenského jazyka.

Triedne kolektívy sa na príchod žiakov odídencom pripravili. Z rozhovorov s triednymi učiteľmi vyplynulo, že sa so žiakmi v triedach o príchode žiakov z Ukrajiny rozprávali, čo v dotazníkoch potvrdilo 64,29 % slovenských žiakov. Žiaci (72,86 %) tiež diskutovali o tom, ako žiakom odídencom pomôcť, aby si v škole zvykli, cítili sa dobre.

Svoj vzťah ku škole žiaci odídenci vyjadrili v dotazníku (**Graf 2**). Do školy chodím rád, uviedlo 85,7 % žiakov odídencom, v škole sa cítim bezpečne a mám pocit, že patríam do tejto školy potvrdili všetci žiaci odídenci.

Graf 2 Spolupatričnosť žiakov ku škole

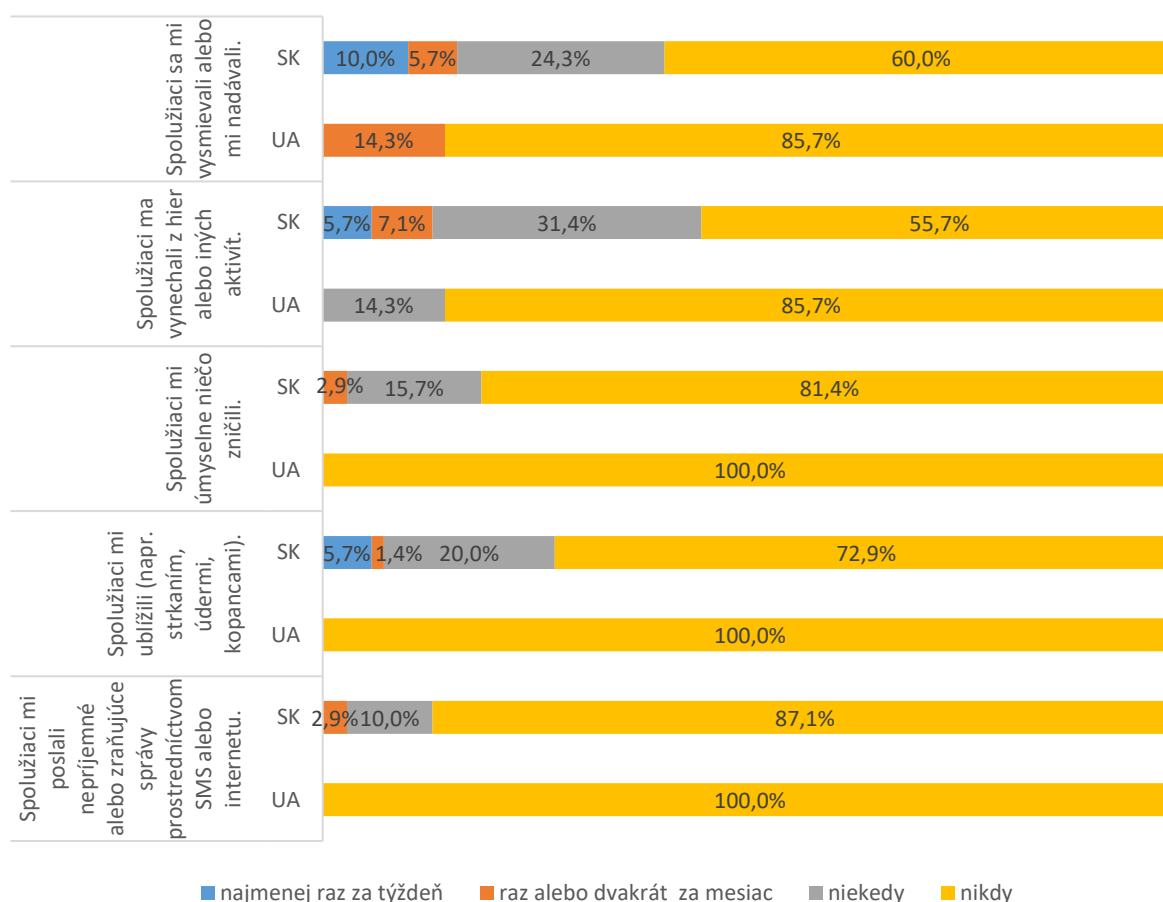

³ slovné hodnotenie, hodnotenie klasifikáciou, bodové hodnotenie;

Triedne učiteľky v primárnom stupni vzdelávania sa v rozhovore vyjadrili, že **posilňovali vzťahy** medzi žiakmi odídencami a ich spolužiakmi rannými kruhmi, hrami, súťažami, tímovou prácou. Počas vyučovacích hodín výtvarnej výchovy sa žiaci zapájali do spoločných tvorivých dielní. Triedne učiteľky v nižšom strednom vzdelávaní využívali rôzne spoločné aktivity na hodinách, často so žiakmi diskutovali. Školská psychologička v spolupráci s Okresným úradom policajného zboru Žilina zorganizovala pre žiakov 5. a 6. ročníka besedu Prevencia trestno-právnej činnosti mladistvých, so zameraním na prevenciu šikanovania. Vzťahy medzi všetkými žiakmi škola **podporovala** organizovaním aktivít podľa stupňa vzdelávania⁴ a celoškolských podujatí - Radostná škola, Beh 17. novembra, Mikulášska výzva, Plody zeme, Zbierka sladkostí, Mikuláš v škole, Farebný deň, Fašiangový karneval, beseda s regionálnou redaktorkou a spisovateľkou Zuzkou Kuglerovou, Kraslice od Alenky.

V rozhovore riaditeľ školy uviedol a triedni učelia potvrdili, že škola vytvorila pre žiakov bezpečné prostredie. Žiaci odídenci (85,7 %) v dotazníku (**Graf 3**) uviedli, že spolužiaci sa im nevysmievali ani im nenadávali. Všetci žiaci odídenci potvrdili, že im spolužiaci úmyselne neničili veci, neublížovali im, neposielali im nepríjemné alebo zraňujúce správy prostredníctvom SMS alebo internetu, a tiež ich nevyneli z hier alebo iných aktivít.

Graf 3 Vzťahy žiakov v škole

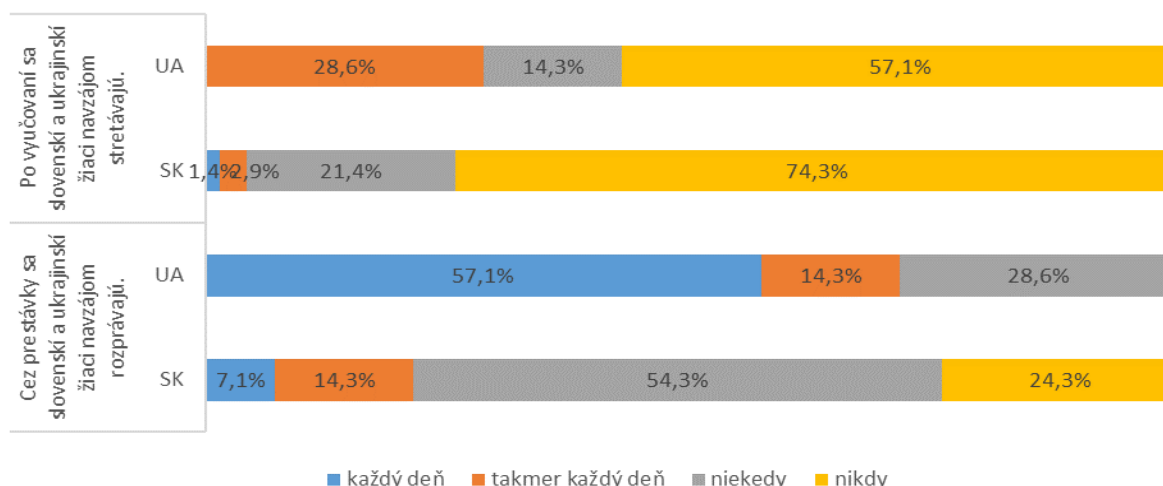

⁴**primárne vzdelávanie** – Veselé Vianoce, Gorazďáci na lyžiach, Bezpečnosť v online priestore, Gorazďáci spoznávajú svoje rodné Slovensko, **nižšie stredné vzdelávanie** – exkurzie do mobilného planetária, Osvienčimu, Workshop Finančná gramotnosť, lyžiarsky výcvik, výstava Vedecká hračka v knihách, návšteva predstavení Bábkového divadla Žilina - Iní, Divadelný medveď 2023;

Ako vyplynulo z rozhovorov s riaditeľom školy a triednymi učiteľmi, vzájomné vzťahy medzi žiakmi odídeňcami a slovenskými žiakmi sa vytvárali postupne, nedochádzalo k vyčleňovaniu žiakov odídeňcov z kolektívov tried. Pozitívny vplyv na jednu žiačku primárneho vzdelávania mal aj pobyt v školskom klube detí, kde si vytvorila dobré vzťahy so spolužiakmi a zároveň sa jej zlepšila slovná zásoba.

Ako vyplynulo z dotazníka, 71,4 % ukrajinských žiakov potvrdilo, že sa cez prestávky so slovenskými žiakmi navzájom rozprávajú, ale viac ako polovica žiakov odídeňcov (57,1 %) uviedla, že po vyučovaní sa so spolužiakmi navzájom nestretávajú (**Graf 4**).

Graf 4 Nadväzovanie kontaktov medzi žiakmi

Spolupráca so zákonnými zástupcami žiakov odídeňcov, ako uviedli v rozhovoroch triedni učitelia, bola bezproblémová, rodičia sa zaujímali o výchovno-vzdelávacie výsledky svojich detí. Učitelia informovali rodičov o výsledkoch detí telefonicky, prostredníctvom EduPage, e-mailom, osobne počas konzultačných hodín. Pri komunikácii s rodičmi, ktorí neovládali slovenský jazyk, využívali pomoc učiteľov hovoriacich rusky, resp. ukrajinsky.

V čase mimo vyučovania sa žiaci odídeňci zúčastňovali online vzdelávania s učiteľmi z Ukrajiny. V dotazníku to potvrdilo 42,86 % žiakov odídeňcov.

Identifikácia potrieb školy pri vzdelávaní žiakov odídeňcov

Z rozhovorov s riaditeľom školy a triednymi učiteľmi vyplynulo, že vo výchovno-vzdelávacom procese by **všetci žiaci odídeňci** potrebovali **pedagogických asistentov** ovládajúcich ukrajinský jazyk, ktorí by im učivo dovysvetľovali a učiteľom by pomohli pri príprave pracovných listov, učebných materiálov. Žiakom by pomohlo **doučovanie zo slovenského jazyka a prírodovedných predmetov**. Na doplnenie **materiálno-technického vybavenia** by v škole potrebovali učebnice, súbory cvičení (spracované dvojjazyčne, k dispozícii aj online), audio nahrávky.

Na rozvoj kompetencií **učiteľov** by v škole privítali **jazykové kurzy ukrajinského jazyka** (konverzačné cvičenia), prekladové slovníky, tablety a pri komunikácii s rodičmi, ktorí ešte neovládajú slovenský jazyk, **pomoc tlmočníka**. Učitelia prejavili záujem aj o **prezenčné školenia mimo školy**, školenia v rámci mesta, kde by si učitelia odovzdávali skúsenosti z práce so žiakmi odídeňcami. Ocenili by tiež metodické materiály, usmernenia, resp. rady ako učiť žiakov, ktorí neovládajú slovenský jazyk.

Pre riaditeľa školy predstavuje problém práca so žiakmi odídeňcami 9. ročníka, nakoľko škole chýbali metodické usmernenia ako postupovať pri vypisovaní vysvedčení žiakov odídeňcov a pri ich umiestňovaní na stredné školy. V rozhovore tiež uviedol, že by privítal **finančné**

dotácie na spoločenské, kultúrne a športové aktivity v škole, s cieľom upevniť vzťahy medzi slovenskými a ukrajinskými žiakmi a v neposlednom rade prostriedky na **finančné ohodnotenie** pedagogických a odborných zamestnancov školy.

2 ZÁVERY

Na vzdelávanie žiakov odídencom z Ukrajiny **škola vytvorila** vhodné podmienky na eliminovanie jazykovej bariéry, rozdielov vo vedomostiach a zručnostiach žiakov odídencom a na ich adaptáciu na školské prostredie. Škola **prijala všetkých žiakov odídencom**, ktorí prejavili o vzdelávanie záujem. Prijatým žiakom odídencom vedenie školy **zabezpečilo** jazykové kurzy, doučovanie, individuálne vzdelávanie, v spolupráci s Ministerstvom školstva vedy výskumu a športu Slovenskej republiky materiálno-technické vybavenie (prekladové slovníky, slovníky najpoužívanejších fráz a výrazov, tablety), čím **uľahčili** žiakom odídencom odstrániť bariéry vo výchovno-vzdelávacom procese. K prekonávaniu jazykovej bariéry v škole prispeli aj pedagogickí zamestnanci ovládajúci rusínsky a ukrajinsky jazyk.

Vedenie školy zaradilo žiakov odídencom do **bežných tried**, s cieľom rozvíjania komunikácie v slovenskom jazyku, učiteľia, v závislosti od potrieb žiakov odídencom, upravili obsah učiva jednotlivých vyučovacích predmetov. **Hodnotenie výsledkov** žiakov odídencom vykonali učiteľia formou slovného hodnotenia a v aktuálnom školskom roku aj hodnotením klasifikáciou.

Na zvýšenie úrovne výchovno-vzdelávacích výsledkov žiakov odídencom by škole pomohlo **zlepšenie materiálno-technického vybavenia školy** dvojjazyčnými učebnicami, prekladovými slovníkmi školských výrazov, digitálnymi zariadeniami. V oblasti podpory pedagogických zručností učiteľov, s cieľom zlepšiť prácu so žiakmi odídencom, by škola privítala prezenčné školenia, a tiež prostriedky na **finančné ohodnotenie** pedagogických a odborných zamestnancov pracujúcich so žiakmi z Ukrajiny.

PÍSOMNÉ MATERIÁLY POUŽITÉ PRI ŠKOLSKEJ INŠPEKCII

1. zoznam triednych učiteľov
2. rozvrh hodín učiteľov
3. rozvrh hodín tried

Správu o výsledkoch školskej inšpekcie vyhotovila:

Školská inšpektorka: Mgr. Daniela Jarošová

Dňa: 27. 04. 2023

PREROKOVANIE SPRÁVY

Na prerokovaní správy o výsledkoch školskej inšpekcie sa zúčastnili:

- a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Žilina:

Mgr. Daniela Jarošová

- b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Jozef Englárt

Prerokovanie správy o výsledkoch školskej inšpekcie potvrdzujú dňa 05. 05. 2023 v Žiline:

- a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Žilina:

Mgr. Daniela Jarošová

.....

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Jozef Englárt

.....

Vyjadrenie vedúceho zamestnanca kontrolovaného subjektu, ktorého sa zistenia týkajú
(vedúci zamestnanec môže zaslať písomné vyjadrenie k obsahu správy do 5 pracovných dní od prerokovania):

Mgr. Jozef Englárt, riaditeľ školy

.....

Stanovisko školského inšpektora k vyjadreniu

Mgr. Daniela Jarošová, školská inšpektorka

.....

Na vedomie

Úsek inšpekčnej činnosti